УДК 159.98:004

Маслюк Андрій Миколайович

кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник,
заступник начальника відділу науково-методичного супроводження психологічної підготовки суддів
Національної школи суддів України, м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-0530-9969
andrumia@ukr.net

Євченко Ірина Миколаївна

кандидат психологічних наук, доцентка кафедри психології і педагогіки
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-3204-5954
mirinae@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ У ПРОЦЕСІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ СУДДІВ

Анотація. У статті обґрунтовується доцільність використання цифрових технологій в освітній діяльності Національної школи суддів України. З'ясовано особливості використання новітніх цифрових технологій під час навчання суддів. Традиційний підхід до навчання не є дієвим механізмом у забезпеченні освітнього простору суддів, тому було обрано освітню інтерактивну модель навчання, де цифрові технології превалюють над традиційними методами. Уточнено, що система підготовки суддів у Національній школі суддів України відбувається в руслі очного й дистанційного навчання. Його важливою складовою є цифрове наповнення (сайт, YouTube-канал, сторінка в соціальній мережі Facebook). Навчальна платформа дистанційного навчання є досить простою й зрозумілою для суддів, які підлаштовують навчання під свій графік роботи, оскільки мають постійний доступ до навчальних ресурсів. Дистанційні курси мають високий рівень інтерактивності, що дає можливість суддям ділитися власними думками з іншими учасниками та модератором курсу. На сайті Національної школи суддів України створено електронну бібліотеку, де розміщені електронні наукові посібники, які є сучасними, актуальними та відповідають запитам судової практики. Проаналізовано особливості інноваційної спецпідготовки, яка, за своєю суттю, була втіленням найкращого вітчизняного та зарубіжного досвіду. Уточнено, що на тренінгу доречно використовувати систему клікерів для оперативного опитування кандидатів на посаду судді з метою отримання інформації щодо уявлень групи з певного питання. Використання електронних засобів навчання нівелювало втручання людського фактора під час оцінювання, що могло виявлятися в упередженому ставленні до кандидатів на посаду судді з боку тренерів, суттєво скоротило час на обробку результатів успішності та поставило учасників навчального процесу в рівні умови.

Ключові слова: Національна школа суддів України; навчання суддів; дистанційне навчання; клікери; сайт; цифрові технології.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Цифрові технології змінюють світ, глобалізують його і стрімко входять у наше життя. Декілька десятків років тому неможливо було собі навіть уявити, що завдяки цифровим технологіям можна буде дистанційно отримати знання, а зростання економіки тієї або іншої країни безпосередньо залежатиме від швидкості впровадження сучасних технологічних інновацій. Не є винятком освітній простір України, у який впроваджуються цифрові технології. У світі й Україні зокрема зростає кількість користувачів інтернету, що свідчить про гостру необхідність застосування цифрових інновацій у сучасному освітньому процесі. Ми розуміємо, що не в кожній освітній установі нашої держави є доступ до мережі, що значно ускладнює

технологізацію освіти. З упевненістю можемо констатувати, що освітній сегмент судової системи, який презентує Національна школа суддів України (далі НШСУ), є найдинамічнішим, новаторським та технологічним. Підготовка суддів, на наш погляд, є одним з ключових моментів розвитку й дотримання демократії в будь-якій країні. Тому набутий досвід сталих демократичних держав щодо освітньої підготовки суддів стане в пригоді при реформуванні судової системи України. Наприклад, дослідження Г. Раду й О. Пакурарі [1] питання професійної та безперервної підготовки суддів та прокурорів Румунії.

Зокрема О. Пакурарі як міжнародний експерт з професійного навчання суддів і прокурорів у рамках Національного інституту магістратури Румунії протягом 2018-2019 років ділився власним досвідом і спільно з фахівцями з НШСУ проводив) цикл тренінгів для українських суддів щодо проблеми наставництва та його необхідності в процесі формування професійних навичок майбутнього судді.

НШСУ для суддів є тим «освітнім комунікативним майданчиком», де акумулюються ідеї, які з часом втілюються крізь призму інноваційної діяльності. Ми вбачаємо потребу у висвітленні окремих аспектів діяльності НШСУ, зокрема стосовно використання цифрових технологій під час навчання суддів, оскільки професійна підготовка нової плеяди українських суддів є одним з пріоритетних завдань її діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема використання цифрових технологій [2] в освітньому процесі лише останнім часом стала предметом дослідження як вітчизняних, так і закордонних фахівців: О. Буров [3] розглядає роль розвитку технологій, пов'язаних з соціальними трансформаціями; В. Биков [4] досліджує інструментарій ІКТ та його застосування в освітніх та наукових закладах; С. Єсімов [5] вивчає питання правового регулювання застосування інформаційних технологій; П. Траверсе та З. Гамс'єгер [6], досліджуючи питання навчання суддів і юристів в Європейському Союзі (далі ЄС), де загальна кількість юристів становить понад 1 млн. осіб, пропонують скористатися Європейською навчальною платформою для юристів, що додана до Порталу електронного правосуддя ЄС. На платформі розміщені матеріали про правові норми, навчальні курси з різних юрисдикцій, основні національні розробки країн ЄС. Адже онлайн навчання менш витратне за часом та значно зручніше для юристів. Д. Кетлін [7] вивчає питання взаємозв'язку між характеристикою суддів та причинами їх участі в безперервній професійній освіті та звертає увагу на якість програмного змісту навчальних програм з підготовки суддів. Т. Бочаров, А. Дмитрієва [8] здійснюють порівняльний аналіз європейських центрів з підготовки суддів, зокрема Франції, Португалії та Польщі. Л. Армейдж [9] розглядає модель судової освіти та навчання, яка, на його думку, повинна бути структурована від оцінки застосування навчальної теорії до прагнення виховати суддів. Учений акцентує увагу на практиці міжнародного досвіду, виявляючи загальні проблеми в судовій освіті у світі, й наголошує на необхідності постійної судової освіти. Також дає практичні рекомендації щодо допомоги суддям під час навчання та навчання судових тренерів. Д. Річардс [10] акцентує увагу на сучасних моделях підготовки суддів початкового та безперервного навчання у світі та здійснює їх порівняльний аналіз. Л. Сердюк [11] акцентує увагу на проблемі електронного судочинства крізь призму верховенства права, але, незважаючи на наявні дослідження, проблема застосування цифрових технологій у судовій системі України потребує подальшого вивчення.

Мета статті. Метою статті є дослідження особливостей використання цифрових технологій у процесі навчання суддів у Національній школі суддів України.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Теоретичні засади підготовки суддів

У статті 105 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII зазначені основні завдання, які має здійснювати Національна школа суддів України: по-перше, спеціальну підготовку кандидатів на посаду судді; по-друге, періодичне навчання суддів з метою підвищення рівня їхньої кваліфікації, а також суддів, які тимчасово відсторонені від здійснення правосуддя; по-третє, підготовку працівників апаратів судів та підвищення рівня їх кваліфікації [7]. Отож виклики, що стоять перед НШСУ, є досить значними й потребують суттєвих інтелектуальних зусиль.

Ми вважаємо, що традиційний підхід до навчання не є дієвим механізмом у забезпеченні освітнього простору суддів. Практичний досвід НШСУ щодо впровадження цифрових технологій у підготовку як майбутніх, так і суддів, які працюють вказує на правильно обрану освітню модель, де цифрові технології превалюють над традиційними методами навчання. Викладачі оптимально використовують не пасивну, а інтерактивну модель навчання, де застосовують наступний інструментарій: мінілекції; лекції «на двох» («лектор-лектор»), презентації, демонстрації відеоматеріалів з подальшим обговоренням; мозковий штурм; експрес-опитування (без/з використанням клікерів); робота в малих групах; рольові ігри; модеровані дискусії; «грецький хор» (рис. 1).

Рис. 1. Інтерактивна модель навчання в Національній школі суддів України

Як видно з рис. 1, в ході навчання як майбутніх суддів, так і діючих суддів разом з працівниками апарату судів в НШСУ застосовується інтерактивна модель постійного зворотного зв'язку зі слухачами. Це забезпечує високу якість засвоєння навчального матеріалу саме через застосування комбінування різних форм роботи з аудиторією. Але ефективність інтерактивної моделі навчання неможлива була б без цифрових технологій, якими пронизана освітня діяльність НШСУ. Йдеться про сайт закладу, який є загальнодоступним, простим у користуванні й зрозумілим (рис. 2).

Рис. 2. Головна сторінка сайту Національної школи суддів України

Сайт є динамічним свідченням освітньої діяльності НШСУ. Враховуючи, що новини протягом дня надходять з п'яти регіональних відділень (м. Дніпра, м. Львова, м. Одеси, м. Харкова та м. Чернівців), на сайті висвітлюються лише основні заходи.

Важливою складовою головної сторінки сайту є розділ «Анонс заходів», який містить оголошення (про навчання суддів, тимчасово відсторонених від здійснення правосуддя; запрошення суддів діючих і суддів у відставці до співпраці з метою розробки матеріалів курсів для суддів, зокрема стандартизованих лекцій, та їх подальшого викладання в ході підготовки суддів; запрошення на проходження дистанційного навчання), план основних заходів Національної школи суддів України на тиждень, безкоштовну консультативну психологічну допомогу суддям та працівникам апаратів судів, посилання на YouTube-канал та сторінку в соціальній мережі Facebook.

Для кожної категорії слухачів НШСУ працює відповідний відділ, зокрема організацією навчання для суддів займається відділ підготовки суддів (рис. 3).

Рис. 3. Сторінка відділу підготовки суддів Національної школи суддів України

Кожний суддя має можливість обрати зручний для себе формат навчання форми навчання: очну або заочну. По-друге, місце навчання, яке буде максимально комфортним та зручним на вибір (м. Дніпро, м. Львів, м. Київ, м. Одеса, м. Харків, м. Чернівці). По-третє, тематику навчання в залежності від юрисдикції та змістовного наповнення. Четверте – час навчання, оскільки навчання відбувається протягом року. П'яте – добровільність, позаяк немає примусу щодо обов'язкового проходження тижневої підготовки суддями. Судді мають лише один раз на три роки пройти підвищення кваліфікації. Але, як свідчить практика, переважна більшість суддів навчаються не один раз, а декілька, оскільки різноманіття навчальних заходів настільки багате й сучасне, що судді намагаються встигнути записатися на той чи інший курс. Зокрема щодо українського правопису, нового законодавства тощо. Наприклад, тренінг «Врегулювання спорів за участю судді» розкриває, крім особливостей трактування тих чи інших норм закону, психологічні особливості проведення процедури врегулювання спору, практичні навички застосування набутих знань. Наведемо статистичні дані (табл. 1).

Таблиця 1

Навчання суддів з метою підвищення рівня кваліфікації

Роки навчання	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Кількість суддів	3887	4031	4318	6085	6793	6154

Як видно з таблиці 1, кількість суддів, які підвищують свою кваліфікацію, з кожним роком зростає. Фактично навчання відбувається за допомогою цифрових технологій, починаючи від вибору курсу й електронного запису на нього й закінчуючи отриманням сертифікату про проходження підвищення кваліфікації.

На сайті НШСУ суддя має можливість переглянути календарний план підготовки на рік й обрати зручний для себе графік роботи. Важливо, що підготовка суддів відбувається на всіх рівнях, оскільки є стандартизовані програми не тільки для суддів, голів судів та заступників голів судів, а й для суддів Верховного Суду й Вищого антикорупційного суду.

Навчальні заходи висвітлюються не лише на сайті Національної школи суддів України, а й на офіційному YouTube-каналі [8], а також на сторінці соціальної мережі Facebook [9] (рис. 4).

Рис. 4. Сторінка Національної школи суддів України в соціальній мережі Facebook

У розрізі сучасного поширення інформації, на наш погляд, сторінка Національної школи суддів України в соціальній мережі Facebook є дієвим інструментом поширення інформації про свою діяльність. За сторінкою НШСУ в інформаційному просторі стежать 5062 особи. Ми вважаємо цю сторінку комунікативним майданчиком, де можна обговорити ті чи інші професійні питання, зокрема щодо участі в дистанційному навчанні (як видно з рис. 4).

На сайті Національної школи суддів України створено електронну бібліотеку, зокрема в розділі «На допомогу судді» розміщені електронні наукові посібники, наприклад, Г. В. Савченко, А. М. Маслюк «Методичні матеріали до тренінгу «Соціономічна компетентність судді» [10], О. О. Кабиш «Українська мова в судово-процесуальній сфері» [11], І. Верба, О. Губська, І. Кушнір, Б. Мохончук, Н. Писаренко, П. Романюк, Л. Трофімова «Вибори Президента України 2019: посібник для суддів» [12] тощо. Отже, судді мають змогу працювати з електронними джерелами, які є сучасними, актуальними та відповідають на запити судової практики. Це суттєво економить час, якого так катастрофічно не вистачає суддям через перевантаженість справами.

2.2. Система дистанційного навчання суддів

Важливою складовою підготовки суддів та працівників апаратів судів є «Система дистанційного навчання», розроблена в НШСУ (рис. 5).

Рис. 5. Сторінка системи дистанційного навчання Національної школи суддів України

Цифрові технології, зокрема система дистанційного навчання, є популярною серед суддів та досить активно використовується, про що свідчить статистика: так, за період з 2014 року по 2017 рік НШСУ видано 877 сертифікатів за успішне закінчення навчання на дистанційних курсах.

Чому судді обирають дистанційне навчання? На наш погляд, це пов'язано з переобтяженням роботою діючих суддів внаслідок значної незаповненості наявних вакансій. Тому фактор часу є досить важливим компонентом при виборі форми навчання очної чи заочної, що свідчить на користь дистанційного навчання. Судді підлаштовують навчання під свій графік роботи, оскільки мають постійний доступ до

навчальних ресурсів. Крім того, дистанційні курси мають високий рівень інтерактивності, що дає можливість суддям ділитися власними думками з іншими учасниками та модератором курсу.

Важливо, що навчальна платформа дистанційного навчання є досить простою й зрозумілою для суддів і містить: річний календарний план дистанційного навчання суддів з метою підвищення рівня їх кваліфікації; чіткі доступні інструкції з реєстрації на вебплатформі; форум для спілкування та перелік доступних курсів.

Для прикладу наведемо дистанційний курс «Суддівська етика. Добročесність судді», який містить сім модулів: 1. Вступ до курсу. Знайомство. 2. Природа суддівської етики. Добročесність судді. 3. Загальна характеристика Кодексу суддівської етики у світлі міжнародних стандартів. 4. Поведінка судді під час здійснення правосуддя. 5. Принципи і стандарти суддівської етики в позасудовій поведінці суддів. 6. Творча робота. 7. Підсумковий.

Завдання слухача – пройти вищезазначений курс у чітко визначених часових межах (допомагають орієнтуватися в часі розділи «Календар» та «Незабаром») і набрати максимальну кількість балів. Для успішного закінчення курсу слід набрати не менше 60 балів зі 100 можливих. Як свідчить практика, середній бал слухачів складає понад 80 балів, що вказує на високий рівень ефективності навчання.

Слід наголосити: виконання завдань обмежене в часі, про що в умовах проходження курсу попереджається слухач, оскільки виконання практичних завдань або тестів без обмежень, на наш погляд, призведе до викривлення результатів дистанційного навчання. Важливо, що модератор та викладачі курсу мають постійний зворотний зв'язок зі слухачам, без якого не можлива якісна самоосвіта. Курси не є сталими, а постійно вдосконалюються відповідно до інновацій в законодавстві.

Отже, дистанційні курси є актуальними, сучасними й ефективними формами періодичного навчання для суддів, про що свідчать анкети зворотного зв'язку після проходження навчання.

2.3. Спеціальна підготовки кандидатів на посаду судді

Спеціальна підготовка кандидатів на посаду судді тривала дев'ять місяців і завершилась у травні 2019 року. Можемо констатувати, що спільними зусиллями науково-викладацького потенціалу НШСУ та залучених фахівців була реалізована інноваційна програма підготовки майбутніх суддів, що поєднувала кращі зразки міжнародного та вітчизняного досвіду й здійснювалась у нестандартній формі з акцентом на практичних заняттях та використанні інтерактивних методів навчання. Але без запровадження цифрових технологій спеціальна підготовка кандидатів на посаду судді була б неможливою (рис. 6).

Рис. 6. Сторінка відділу спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді Національної школи суддів України

Як видно з рис. 6, спеціальна підготовка значно виграла від того, що адміністрування навчального процесу відбувалось на електронній навчальній вебплатформі через веббраузер за посиланням (<http://spec.nsj.gov.ua/>). Зайти на який можна за наявності попередньої реєстрації відповідно до графіка підготовки. На платформі відбувався обмін навчальними матеріалами, а також здійснювався контроль успішності кандидатів на посаду судді. Навігація платформи зрозуміла й доступна (форум, інструкції з реєстрації на вебплатформі, виконання практичного завдання тощо). У разі виникнення питань щодо роботи з платформою фахівці відділу інформаційних технологій НШСУ надавали допомогу й супроводжували навчальний процес.

Навчання складалося з шести блоків: 1. Основи організації суду та діяльності судді. 2. Цивільне судочинство. 3. Господарське судочинство. 4.1. Кримінальне судочинство. 4.2. Судочинство у справах про адміністративні правопорушення. 5. Адміністративне судочинство. 6. Суддівські компетенції. Освітній процес одночасно відбувався як у м. Києві, так і в регіональних відділеннях НШСУ (м. Дніпра, м. Львова, м. Одеси, м. Харкова та м. Чернівців). Після дев'яти місяців напруженого навчання кандидати на посаду судді у кількості 371 особи успішно завершили програму спеціальної підготовки. Ще однією з новацій освітнього простору НШСУ стало обговорення результатів навчання кожного блоку програми спеціальної підготовки через відеоконференції за участю керівництва, викладачів-тренерів та кандидатів на посаду судді спеціальної підготовки.

Підсумкове опитування в режимі online суттєво скорочує час проведення опитування, а також запобігає втручанню та упередженому ставленню тренерів до кандидатів на посаду судді. Поєднання комплексного інноваційного підходу в підготовці кандидатів на посаду судді стало запорукою їх успішного навчання.

Щодо технічного забезпечення навчання, то кожен кандидат був забезпечений ноутбуком для автономної роботи як в аудиторіях, так і поза їх межами. Навчання відбувалось у комфортних умовах з проекторами, мікрофонами, фліпчартами, роздатковими матеріалами, клікерами (рис. 7).

Рис. 7. Використання клікера під час проведення тренінгу фахівцями Національної школи суддів України

Інноваційним під час проведення тренінгу є використання системи з клікерами, що дає можливість у режимі реального часу зробити опитування аудиторії й отримати результати у відсотковому відношенні. Наприклад, під час проведення психологічного тренінгу «Соціономічна компетентність судді», групою психологів, до якої належать автори даної публікації, було розроблено ряд запитань для роботи з клікерами, зокрема на запитання «Перед ким суддя несе відповідальність?» були запропоновані наступні варіанти відповідей: 1. Перед суспільством; 2. Перед собою; 3. Перед Богом та людьми; 4. Власна відповідь. Результати опитування автоматично обробляються програмою «Turning Point» та виводяться на екран. Це дає можливість тренеру-психологу з'ясувати уявлення аудиторії щодо певних понять, явищ у реальному часі. Разом з групою відбувається обговорення та аналіз отриманих результатів. Запропонований приклад не містить правильної відповіді. У даному випадку це зроблено навмисно тренером, щоб аудиторія суддів, яка звикла спиратись на конкретні закони у своїй професійній діяльності, вийшла із зони комфорту й вступила в дискусію. Найчастіше судді обирають відповідь «Перед Богом і людьми», що свідчить про внутрішнє переконання суддів про відповідальність не лише перед законом, а й перед вищою силою – Богом. Отже, для подальшої активної роботи протягом тренінгу активізуються необхідні теми гуманізму, відповідальності судді. Питання для роботи з клікерами можуть містити і правильну відповідь, яка, зазвичай, ґрунтується на певній юридичній нормі закону або психологічному понятті.

Нові виклики, що стоять перед судовою системою, призвели до того, що судді на кваліфікаційних іспитах зіштовхнулися з психологічним тестуванням; у професійній діяльності суддів виникали питання, які неможливо було вирішити без спеціальних знань психології: подолання стресу, вигорання, конфліктів під час комунікації з учасниками процесу тощо. Реагуючи на виклики часу, в НШСУ було організовано відділ науково-методичного супроводження психологічної підготовки суддів. Пріоритетним завданням відділу є не лише науково-методичне забезпечення, а й професійне супроводження психологічної підготовки кандидатів на посаду судді та суддів згідно вихідних положень «Концепції національних стандартів суддівської освіти в Україні» [13].

Крім розробки навчальних програм, курсів, лекцій, семінарів-практикумів та тренінгів з психологічної підготовки суддів, апарату судів та кандидатів на посаду судді фахівці відділу надають допомогу всім бажаючим у вигляді психологічного консультування. Для цього у квітні 2015 року було відкрито кабінет психолога, де

надається безкоштовна психологічна допомога. Також одним із співавторів здійснюється психодіагностичне тестування відсторонених суддів. Результатом цієї діяльності є щорічне зростання культури звернення за психологічною допомогою у суддів, що сприяє розвитку психологічного забезпечення судової діяльності України.

Ефективність запроваджених методів викладання під час тренінгів, семінарів-практикумів визначається обов'язковим після кожного проведеного заходу анкетуванням, де оцінюється за 10-бальною шкалою результативність роботи окремо кожного тренера, команди тренерів, а також висловлюються побажання щодо покращення роботи, актуальності та розробки нових освітніх заходів.

У відгуках судді вказують на дієвість запроваджених інноваційних технологій, які сприяють доступності отримання нових юридичних та психологічних знань. У результаті підвищується ефективність розгляду справ та покращується розуміння психоемоційного стану власного й учасників судового процесу.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Національна школа суддів України є єдиним на теренах України інноваційним освітнім простором з використанням цифрових технологій, що опікується навчанням та підготовкою суддів, апарату судів та спеціальною підготовкою кандидатів на посаду судді. Комплексне використання цифрових технологій в освітньому процесі дає можливість НШСУ успішно долати виклики сучасності, що пов'язані з реформами в судовій системі України. Упровадження цифрових технологій у підготовку як майбутніх, так і діючих суддів вказує на правильно обрану освітню модель, де викладачі, ґрунтуючись на принципі оптимальності, використовують не пасивну, а інтерактивну модель навчання. Система підготовки суддів у Національній школі суддів України відбувається в руслі очного й дистанційного навчання. Важливою його складовою є цифрове наповнення (сайт, YouTube-канал, сторінка в соціальній мережі Facebook). На сайті судді можуть обирати зручний графік навчання відповідно до календарного плану підготовки на рік. Важливо наголосити, що підготовка суддів відбувається на всіх рівнях від суддів першої інстанції до суддів Верховного Суду та Вищого антикорупційного суду.

Система дистанційних курсів НШСУ динамічно розвивається і є актуальною та ефективною освітньою формою самоосвіти суддівського корпусу. Модератор та викладачі курсу мають постійний зворотний зв'язок зі слухачами, без якого не можливе якісне навчання. Матеріали курсів не є сталими, а постійно вдосконалюються викладачами відповідно до інновацій у законодавстві.

Особливо цінним є досвід, який отримав 371 кандидат на посаду судді під час проходження спеціальної підготовки в НШСУ, де відбулося суттєве перенесення значної частини освітнього процесу в електронне середовище: оцінювання, розміщення матеріалів відбувалось на електронній навчальній платформі, що значно осучаснило навчальний процес.

Перспективами подальших досліджень є висвітлення роботи відділу науково-методичного супроводу психологічної підготовки суддів Національної школи суддів України з суддями, які проходять періодичне навчання суддів з метою підвищення рівня їхньої кваліфікації та підвищення кваліфікації суддів, які тимчасово відсторонені від здійснення правосуддя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] G. Radu, O. Pacurari, “Vocational and Continuous Training of Judges and Prosecutors: A Comparative Analysis” in Langbroek P. et al. (eds.) *Legal Education and Judicial Training in Europe: The Menu for Justice Project Report*, Eleven International Publishing, pp. 15–198, 2013.
- [2] *Положення про дистанційне навчання*. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>. Дата звернення: Жовт. 10, 2019.
- [3] О. Ю. Буров, “Технології та інновації в діяльності людини ери інформації: проблеми інформації та технології”, *Інформаційні технології і засоби навчання*, № 5 (49), с. 16–25, 2015. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1274>. Дата звернення: Жовт. 10, 2019.
- [4] В. Ю. Биков, “Технології хмарних обчислень, ІКТ-аутсорсінг та нові функції ІКТ-підрозділів навчальних закладів і наукових установ”, *Інформаційні технології в освіті*, вип. 10, с. 8–23, 2011.
- [5] С. С. Єсімов, “Правове регулювання застосування інформаційних технологій для формування довіри до органів державної влади”, *Науковий вісник Львівського держ. ун-ту внутрішніх справ. Юридичний*, № 1, с. 173–184, 2015.
- [6] P. Traversa, S. Ggamsjäger “The Training of Judges and Legal Practitioners”, 2017. [Електронний ресурс]. Доступно: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/583134/IPOL_IDA\(2017\)583134_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/583134/IPOL_IDA(2017)583134_EN.pdf). Дата звернення: Жовт. 10, 2019.
- [7] D. W. Catlin, *The Relationship between Selected Characteristics of Judges and their Reasons for Participating in Continuing Professional Education*, unpublished doctoral dissertation, Michigan, USA: Michigan State University, 1981.
- [8] Т. Бочаров, А. Дмитриева, Д. Скугаревский, *Профессиональное образование судей : Сравнительный анализ центров подготовки судей в Европе (Франция, Португалия, Польша) (Серия «Аналитические обзоры по проблемам правоприменения»)*. СПб, Россия: ИПП ЕУСПБ, 2018. [Електронний ресурс]. Доступно: http://enforce.spb.ru/images/Products/reports/IRL_Professional_education_of_judges.pdf. Дата звернення: Лист. 10, 2019.
- [9] L. Armytage, *Judges as learners. Reflections on principle and practice*, 2004. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://www.iojt.org/~media/Microsites/Files/IOJT/Microsite/Judges-as-Learners-Reflections-on-Principle-Practice.ashx>. Дата звернення: Листоп. 10. 2019.
- [10] D. Richards, Current models of judicial training: an updated review of initial and continuous training models across Western democratic jurisdictions. *Journal of the International Organization for Judicial Training* 5, pp. 41–52, 2016.
- [11] Л. Р. Сердюк, “Електронне судочинство через призму верховенства права: окремі питання теорії й практики”, *Науковий вісник Херсон. держ. ун-ту. Юридичний*, вип. 1, т. 4, с. 126–129, 2016.
- [12] Ст. 105. Завдання Національної школи суддів України *Закону України “Про судоустрій і статус суддів”* від 02.06.2016 № 1402-VIII. [Електронний ресурс]. Доступно: https://kodeksy.com.ua/pro_sudoustrij_i_status_suddiv/statja-105.htm. Дата звернення: Жовт. 10. 2019.
- [13] Офіційний YouTube-канал Національної школи суддів України. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.youtube.com/channel/UCkKQO-p9tvaYzAbWuCNCQ3A>. Дата звернення: Жовт. 10. 2019.
- [14] Офіційна сторінка соціальної мережі Facebook Національної школи суддів України. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.facebook.com/nsj.gov.ua/>. Дата звернення: Жовт. 10. 2019.
- [15] Г. В. Савченко, А. М. Маслюк, “Методичні матеріали до тренінгу “Соціономічна компетентність судді””, Київ, Україна: Абріс Прінт, 2019. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://www.nsj.gov.ua/files/1562069492Методичка%20Соціоном%20комп%20судді%20НШСУ%2019.pdf> Дата звернення: Жовт. 10. 2019.
- [16] О. О. Кабиш, “Українська мова в судово-процесуальній сфері”, Київ, Україна: Алерта, 2019. [Електронний ресурс]. Доступно: http://www.nsj.gov.ua/files/1554109200Kabysh_Ukr_mova_dlya_suddiv_with_cover.pdf. Дата звернення: Жовт. 10. 2019.
- [17] *Концепція національних стандартів суддівської освіти в Україні*. [Електронний ресурс]. Доступно: <http://nsj.gov.ua/ua/about/symbols/>. Дата звернення: Жовт. 10. 2019.

Матеріал надійшов до редакції 17.12.2019 р.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЦИФРОВЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ РЕСУРСОВ В ПРОЦЕССЕ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ СУДЕЙ

Маслюк Андрей Николаевич

кандидат психологических наук, старший научный сотрудник, заместитель начальника отдела научно-методического сопровождения психологической подготовки судей

Национальной школы судей Украины, г. Киев, Украина

ORCID ID 0000-0002-0530-9969

andrumia@ukr.net

Евченко Ирина Николаевна

кандидат психологических наук, доцент кафедры психологии и педагогики

Национального педагогического университета имени М. П. Драгоманова, г. Киев, Украина

ORCID ID 0000-0002-3204-5954

mirinae@ukr.net

Аннотация. В статье обосновывается целесообразность использования цифровых технологий в образовательной деятельности Национальной школы судей Украины. Выявлены особенности использования новейших цифровых технологий при обучении судей. Традиционный подход к обучению не является действенным механизмом в обеспечении образовательного пространства судей, поэтому была выбрана образовательная интерактивная модель обучения, где цифровые технологии преобладают над традиционными методами. Уточнено, что система подготовки судей в Национальной школе судей Украины происходит в русле очного и дистанционного обучения. Важной составляющей обучения является цифровое наполнение (сайт, YouTube-канал, страница в социальной сети Facebook). Учебная платформа дистанционного обучения является достаточно простой и понятной для судей, которые подстраивают обучение под свой график работы, поскольку имеют постоянный доступ к учебным ресурсам. Дистанционные курсы имеют высокий уровень интерактивности, что позволяет судьям делиться своими мыслями с другими участниками и модератором курса. На сайте Национальной школы судей Украины создана электронная библиотека, где размещены электронные научные пособия, которые являются современными, актуальными и отвечают на запросы судебной практики. Проанализированы особенности инновационной спецподготовки, которая, по сути, была воплощением лучшего отечественного и зарубежного опыта. Уточнено, что на тренинге уместно использовать систему кликеров для оперативного опроса кандидатов на должность судьи с целью получения информации о представлениях группы по определенному вопросу. Использование электронных средств обучения нивелировало вмешательство человеческого фактора во время оценивания, что могло проявляться в предвзятом отношении к кандидатам на должность судьи со стороны тренеров, существенно сократило время на обработку результатов успеваемости и поставило участников учебного процесса в равные условия.

Ключевые слова: Национальная школа судей Украины; обучение судей; дистанционное обучение; кликеры; сайт; цифровые технологии.

USE OF DIGITAL EDUCATIONAL RESOURCES IN THE PROCESS OF JUDGES' PROFESSIONAL DEVELOPMENT

Andrii N. Masliuk

PhD in Psychology, Senior Researcher,

Deputy Head of the Department of Scientific and Methodological Support of Psychological Training of Judges
National School of Judges of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

ORCID ID 0000-0002-0530-9969

andrumia@ukr.net

Iryna N. Yevchenko

PhD in Psychology, Associate Professor at the Psychology and Pedagogy Department

National Pedagogical Drahomanov University, Faculty of Pedagogy and Psychology, Kyiv, Ukraine.

ORCID ID 0000-0002-3204-5954

mirinae@ukr.net

Abstract. The article substantiates the expediency of using digital technologies in the educational activities of the National School of Judges of Ukraine. The features of using the latest digital technologies in the training of judges are clarified. The traditional approach to training is not an effective mechanism in ensuring the educational space of judges, therefore, an interactive educational model of training was chosen, where digital technologies prevail over traditional methods. It was clarified that the system of training judges at the National School of Judges of Ukraine is in line with full-time and distance learning. An important component of the training is digital content (website, YouTube channel, Facebook page). The distance learning training platform is quite simple and understandable for judges who adjust training to their work schedule, as they have constant access to training resources. Distance courses have a high level of interactivity, which allows judges to share their thoughts with other participants and the moderator of the course. An electronic library has been created on the website of the National School of Judges of Ukraine, which contains electronic scientific aids that are modern, relevant and respond to requests from judicial practice. The features of innovative special training, which, in fact, was the embodiment of the best domestic and foreign experience, are analyzed. It was clarified that during the training it is appropriate to use the clicker system for promptly interviewing candidates for the position of judge in order to obtain information about the group's views on a specific issue. The use of electronic training tools leveled the interference of the human factor during the assessment, which could be biased towards the candidates for the position of judge by the trainers, significantly reduced the time for processing the results of academic performance and placed the participants in the educational process on an equal footing.

Keywords: National School of Judges of Ukraine; training of judges; distance learning; clickers; website; digital technology.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] G. Radu, O. Pacurari, "Vocational and Continuous Training of Judges and Prosecutors: A Comparative Analysis" in Langbroek P. et al. (eds.) *Legal Education and Judicial Training in Europe: The Menu for Justice Project Report*, Eleven International Publishing, pp. 15–198, 2013. (in English).
- [2] Regulations on distance learning. [Online]. Available: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>. Accessed on: Oct.10, 2019. (in Ukrainian).
- [3] O. Yu. Burov, "Technology and innovation in human activity era: challenges and information technology," *Information Technologies and Learning Tools*, vol. 5 (49), pp. 16–25, 2015. [Online]. Available: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1274>. Accessed on: Oct.10, 2019. (in Ukrainian).
- [4] V. Yu. Bykov, "Cloud computing technologies, ICT outsourcing and new functions of ICT departments of educational institutions and research institutions", *Information Technologies in Education*, vol. 10, pp. 8–23, 2011. (in Ukrainian).
- [5] S. S. Yesimov, "Legal regulation of the use of information technologies for the formation of trust in public authorities", *Scientific Bulletin of Lviv State University of Internal Affairs. Legal*, no. 1, pp. 173–184, 2015. (in Ukrainian)
- [6] P. Traversa, S. Ggamsjäger "The Training of Judges and Legal Practitioners", 2017. [Online]. Available: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/583134/IPOL_IDA\(2017\)583134_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/583134/IPOL_IDA(2017)583134_EN.pdf). Accessed on: Oct.10, 2019. (in English).
- [7] D. W. Catlin, *The Relationship between Selected Characteristics of Judges and their Reasons for Participating in Continuing Professional Education*, unpublished doctoral dissertation, Michigan, USA: Michigan State University, 1981. (in English).
- [8] T. Bocharov, A. Dmitrieva, D. Skugarevsky, *Professional Education of Judges: Comparative Analysis of Judicial Training Centers in Europe (France, Portugal, Poland) (Series "Analytical Reviews on the Problems of Law Enforcement")*. SPb, Russia: IPP EUSPb, 2018. [Online]. Available: http://enforce.spb.ru/images/Products/reports/IRL_Professional_education_of_judges.pdf. Accessed on: Nov. 10, 2019. (in Russian).
- [9] L. Armytage, *Judges as learners. Reflections on principle and practice*, 2004 [Online]. Available: <http://www.iojt.org/~media/Microsites/Files/IOJT/Microsite/Judges-as-Learners-Reflections-on-Principle-Practice.ashx>. Accessed on: Nov.10, 2019. (in English).
- [10] D. Richards, *Current models of judicial training: an updated review of initial and continuous training models across Western democratic jurisdictions. Journal of the International Organization for Judicial Training*, no. 5, pp. 41–52, 2016. (in English).

- [11] L. R. Serdyuk, "Electronic litigation through the prism of the rule of law: some issues of theory and practice", Scientific Bulletin of Kherson State University. Legal, vol. 1, t. 4, pp. 126–129, 2016. (in Ukrainian).
- [12] Article 105. Tasks of the National School of Judges of Ukraine of the Law of Ukraine "On the Judiciary and the Status of Judges" of June 2, 2016 vol. 1402-VIII. [Online]. Available: https://kodeksy.com.ua/pro_sudoustrij_i_status_suddiv/statja-105.htm. Accessed on: Oct.10, 2019. (in Ukrainian).
- [13] The official YouTube-channel National School of Judges of Ukraine. [Online]. Available: <https://www.youtube.com/channel/UckKQO-p9tvayzAbWyCNCQ3A>. Accessed on: Oct.10, 2019. (in Ukrainian).
- [14] Official Facebook page of the National School of Judges of Ukraine. [Online]. Available: <https://www.facebook.com/nsj.gov.ua/>. Accessed on: Oct.10, 2019. (in Ukrainian).
- [15] H. V. Savchenko, A. N. Masliuk, "Methodical materials for the training "Socionomic competence of a judge", Kyiv, Ukraine: Abris Print, 2019. [Online]. Available: <http://www.nsj.gov.ua/files/1562069492Metodychka%20Sotsionom%20komp%20suddi%20NShSU%202019.pdf>. Accessed on: Oct.10, 2019. (in Ukrainian).
- [16] O. O. Kabysch, "Ukrainian language in the judicial process", Kyiv, Ukraine: Alert, 2019. [Online]. Available: http://www.nsj.gov.ua/files/1554109200Kabysch_Ukr_mova_dlya_suddiv_with_cover.pdf. Accessed on: Oct.10, 2019. (in Ukrainian).
- [17] The concept of national standards of judicial education in Ukraine. [Online]. Available: <http://nsj.gov.ua/ua/about/symbols/>. Accessed on: Oct.10, 2019. (in Ukrainian).

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.